

Примљено: 17.02.2016.			
Орг. јед.	Бр. п.	Свој	Бр. једност
ОБРАЗАЦ 6			

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
-обавезна садржина – свака рубрика мора бити попуњена-

1. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
Датум и орган који је именовео комисију: Наставно-научно веће Филозофског факултета у Нишу, 20.1.2016. године
Састав комисије са пазнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: <ol style="list-style-type: none"> 1. Др Владимир Хедрих, ванр. проф. Филозофског факултета у Нишу, УНО Психологија, 19.11.2013. године 2. Др Снежана Стојиљковић, ред. проф. Филозофског факултета у Нишу, УНО Психологија, 21.1.2013. године 3. Др Горан Голубовић, ред. проф. Филозофског факултета у Нишу, УНО Психологија, 13.12.2011. године 4. Др Сениша Лакић, доцент Филозофског факултета у Бањој Луци, УНО Методологија у психологији, 26.3.2015 5. Др Благоица Златковић, ред. проф. Учитељског факултета у Врању, УНО Психологија, 1.8.2015. године
2. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
Име, име једног родитеља, презиме: Милица, Н. Ристић
Датум рођења, општина, република: Лесковац, Лесковац, Србија
Датум и место одбране, назив мастер рада (или магистарске тезе): 24.10.2007. Филозофски факултет, Ниш <i>Циљеви постигнућа, самопоштовање и перфекционизам гимназијалаца</i>
Научна област из које је стечено академско звање мастер (или магистар наука): Психологија
Објављени научни радови (са категоријом публикације М): Ристић, М., Хедрих, В. (2015). Способност моралног расуђивања на узорку адолесцената из Србије. <i>Годишњак Учитељског факултета у Врању</i> , књига VI. Врање: Учитељски факултет, стр. 103-114. ISSN 1820-3396; COBISS.SR-ID 174488844. M52 Ристић, М. (2014). Интерперсонална оријентација родитеља и деце. <i>Годишњак Учитељског факултета у Врању</i> , књига V. Врање: Учитељски факултет, стр. 193-207. ISSN 1820-3396; УДК 159.922.8; 159.922.3; 159.922.73. M52 Рањеловић, К., Стојиљковић, С. и Милојевић, М. (2013). Персонални фактори синдрома изгарања код наставника у оквиру теорије самоодређења. <i>Зборник</i>

Института за педагошка истраживања, 45(2), стр. 260-281. DOI:10.2298/ZIP11302260R; UDK: 159.944.4:371.12.011.3-051; 159.923.2; ID BROJ: 203649292. M24

- Милојевић, М.** и Митровић, М. (2013). Ставови према ментално оболелим особама и процена особина личности на основу фотографија лица. *Годишњак за психологију*, Вол. 10, Но. 12, стр. 102-114. ISSN 1451-5407; UDK 159.97:316.647-057.875. M53
- Хедрих, В., Симић, И., **Ристић, М.** (2013). Односи на послу и у породици у Србији – методологија истраживања, у *Односи на послу и у породици у Србији почетком 21. века* (уред. Хедрих, В., Тодоровић, Ј., Ристић, М.). Ниш: Филозофски факултет, стр. 311-349. ISBN 978-86-7379-313-9. M44
- Ранђеловић, К., **Ристић, М.** и Ракић-Бајић, Г. (2013). Психометријске карактеристике примењених психолошких скала, у: *Односи на послу и у породици у Србији почетком 21. века* (уред. В. Хедрих, Ј. Тодоровић, М. Ристић). Ниш: Филозофски факултет, стр. 215-243. ISBN 978-86-7379-313-9. M44
- Ристић, М.**, Ранђеловић, К. и Белић, М. (2013). Разлике у изражености варијабли с обзиром на најзначајније социодемографске карактеристике, у *Односи на послу и у породици у Србији почетком 21. века* (уред. В. Хедрих, Ј. Тодоровић, М. Ристић). Ниш: Филозофски факултет, стр. 321-341. ISBN 978-86-7379-313-9. M44
- Милојевић, М.**, Златковић, Б. (2013). Преглед најутицајнијих модела гласачког понашања – како вршимо избор? *Годишњак Учитељског факултета у Врању*, књига IV. Врање: Учитељски факултет, стр. 181-191. ISSN 1820-3396. M52
- Малиновић-Јовановић, Н., **Милојевић, М.** (2013). Прича и мотивација при изграђивању и формирању почетних математичких појмова. Међународни научни скуп *Књижевност за децу и њена улога у васпитању и образовању деце школског узраста*. Врање: Учитељски факултет, стр. 176- 188. ISBN 978-86-6301-005-5. M33
- Милојевић, М.**, Митровић, М. и Ранђеловић, К. (2013). Обрасци афективног везивања адолесцената и њихових родитеља, у: Милосављевић, В. (ур.) Зборник радова *Наука и традиција*. Филозофски факултет, Универзитет у Источном Сарајеву, стр. 973-990. ISBN 978-99938-47-47-2; COBISS.BIH-ID 3643160. M14
- Милојевић, М.**, Хаџи-Пешић, М. (2012). Интерперсонална психотерапија. *Клиничка психологија*, 5 (1-2), стр. 81-94. ISSN 1847-3172. M52
- Хедрих, В., **Милојевић, М.** (2012). Социоекономски статус и задовољство животом породица с децом из нишког региона. Тематски зборник радова *Породица, адолесценци, традиција* са симпозијума Центра Сану и Универзитета у Нишу, стр. 67-82. ISBN 978-86-7025-581-4; УДК 159.942.53: 316.344.23/.24-055.52. M45
- Милојевић, М.**, Златковић, Б. (2012). Мотивација постигнућа – развој и савремена теоријска одређења. Годишњак Учитељског факултета у Врању, књига III. Врање: Учитељски факултет, стр. 207-220. ISSN 1820-3396. M52
- Митровић, М., **Милојевић, М.** и Ранђеловић, К. (2012). Партнерска афективна везаност, самопоштовање и емоционална компетентност. *Радови Филозофског факултета*. Источно Сарајево: Филозофски факултет, 14, стр. 445-459. ISSN 1512-5858; COBISS.BIH-ID 7948294; UDK:0/9. M51
- Златковић, Б., **Милојевић, М.** (2011). Образовање учитеља усмерено на исходе учења. Међународни научни скуп *Учитељ у балканским културама*. Врање:

Учитељски факултет, стр. 280-291. COBISS.SR-ID 186201100 ISBN 978-86-82695-82-0.

Милојевић, М., Тасић, М. (2011). Неки од приступа проучавања личности у политичкој психологији. *Годишњак за психологију*, 8(10), стр. 55-66. ISSN 1451-5407. M33

Златковић, Б., **Милојевић, М.** (2010). Представе о половима у основношколским уџбеницима – принципи равноправности или очување традиционалног културног обрасца. Тематски зборник радова *Мogućност националног васпитања у време глобализације*. Врање: Учитељски факултет, стр. 173-182. COBISS.SR-ID 176593932 ISBN 978-86-82695-71-4. M45

Милојевић, М., Стојиљковић, С., Тодоровић, Ј., Кашић, К. (2009). Циљеви постигнућа и перфекционизам гимназијалаца. *Психологија*, 42 (4), стр. 517-534. YU ISSN 0048-5705 UDC 159.9. M23

Тодоровић, Ј., Хедрих, В., **Милојевић, М.** (2006). Редослед рођења и представа о родитељима студената Филозофског факултета. *Емпиријска истраживања у психологији – Зборник радова*. Београд: Институт за психологију, Филозофски факултет, стр. 213-219. COBISS.SR-ID 136450316 ISBN 86-83797-53-8. M33

Ристић, М., Хедрих, В. (2013). Израженост способности моралног расуђивања адолесцената. *Емпиријска истраживања у психологији XX*, књига резимеа, стр. 165, 166. ISBN 978-86-88803-47-2. M64

Милојевић, М., Митровић, М. (2013). Задовољство социјалном подршком мушкараца и жена различитих старосних категорија. Научни скуп *Наука и глобализација*. Пале: Филозофски факултет, стр. 334-335. ISBN 978-99938-47-49-6. 34

3. ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

Наслов (на српском и енглеском језику):

Провера теорија о два аспекта моралности на узорку грађана Србије

Evaluation of the Dual-aspect Theory of Morality on a Sample from Serbia

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација Милице Ристић написана је на укупно 261 страни текста са прилозима. Састоји се из два велика дела са теоријом и резултатима и заједничког закључка и литературе. Први део посвећен је провери Линдове теорије о два аспекта моралности на српској популацији, а други део посвећен је предлогу модела моралне акције. Ради се о два посебна, али повезана истраживања која је кандидат спровео, а која заједно чине тему докторске дисертације. Сваки од делова има свој теоријски део, методолошки део, резултате и дискусију. Рад садржи 67 табела, 76 графика и 5 слика. Списак коришћених референци заузима 22 стране текста. На почетку рада налазе се апстракти на српском и енглеском језику који су еквивалентних садржаја.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Кратак приказ сваког релевантног дела докторске дисертације.

Након наслова и апстраката на српском и енглеском језику у којима кандидат укратко представља рад и његове најважније резултате следи поглавље посвећено теоријском уводу у проблем докторске дисертације. У овом поглављу кандидат прво разматра различите теоријске приступе концептуализацији феномена развоја моралности, а потом детаљно представља теорију о два аспекта моралности Георга Линда која чини теоријски оквир истраживања спроведеног у овој докторској дисертацији. У првом делу овог поглавља кандидат описује структуре и стадијуме о којима говори ова теорија и пореди их са Колберговом теоријом моралног развоја на којој су делом засновани. Потом наводи и детаљно представља критеријуме које Линд наводи као начине за проверу претпоставки његове теорије. Следи методолошки део првог истраживања у коме кандидат описује методе и поступке који ће бити коришћени са циљем провере претпоставки Линдове теорије на испитиваном узорку. У делу о резултатима кандидат описује резултате провера да ли заиста постоји хијерархијска преференција стадијума моралног развоја како теорија претпоставља, да ли мере одговора са различитих стадијума заиста граде квазисимплексе структуре, те резултати провере поставки о когнитивно-афективном паралелизму, посебно у односу на пол и ниво образовања. Следи дискусија ових резултата.

Део текста посвећен другој спроведеној студији почиње разматрањем додатних варијабли укључених у нацрт, а које ће кандидат касније увести у модел моралне акције који ће тестирати. Прво следи део текста о когнитивним дисторзијама у служби селфа, потом део о локусу контроле, а последњи је део о моралним емоцијама. Следи методолошки део у коме кандидат излаже поступке и методе које је користио за реализацију овог дела истраживања. У делу о резултатима, кандидат предлаже и тестира интегрални модел којим се предвиђа морална акција поступком структуралног моделовања, а потом тестира стабилност овог модела на подгрупама по полу, годинама, образовању и партнерском статусу. Следи дискусија резултата у којој кандидат разматра добијено и констатује да се предложени модел моралне акције уклапа податке, а да иста ситуација остаје и када се тестирање ради на подгрупама. Кандидат, даље, такође образлаже у чему предложени модел који је тестиран одступа од поставки Линдове теорије, наводећи да се ради о емпиријски добијеном моделу. Рад се завршава закључком, као и пописом литературе, те обавезним прилозима прописаним правилима за припрему докторске дисертације.

Из резултата ове докторске дисертације до сада су објављена два рада:

Ристић, М., Хедрих, В. (2015). Способност моралног расуђивања на узорку адолесцената из Србије. *Годишњак Учитељског факултета у Врању*, књига VI, Врање: Учитељски факултет, стр. 103-114. ISSN 1820-3396; COBISS.SR-ID 174488844. M52

Ристић, М., Хедрих, В. (2013). Израженост способности моралног расуђивања адолесцената. *Емпиријска истраживања у психологији XX*, књига резимеа, стр. 165, 166. ISBN 978-86-88803-47-2. M64

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА И ЗАКЉУЧЦИ

Кратак приказ

Докторска дисертација кандидата Милице Ристић имала је два циља – проверу поставки Линдове теорије о два аспекта моралности на узорку грађана Србије и развој и тестирање модела моралне акције, који би спецификовао како различите психолошке варијабле доводе односно предвиђају одлуку о моралној акцији, овде операционализовану преко податка о томе да ли је особа причинила или није кривично дело. Када је у питању први циљ, он је операционализован преко претпоставке о хијерархијској преференцији стадијума, квазисимплексе структури корелација између мера заступљености одговора са различитих стадијума и претпоставке о когнитивно-афективном паралелизму. Кандидат наводи да добијени резултати уз одређена одступања подржавају претпоставку о хијерархијској преференцији старијума. Исти је случај и када је у питању претпоставка о квазисимплексе структури односа између степена преференција различитих стадијума, као и хипотеза о паралелизму два аспекта моралности. Кандидат је потом ове исте провере радио на подгрупама формираним према полу, образовању и старости испитаника. Резултати ових провера дали су резултате који су генерално у складу са теоријским претпоставкама, али уз већа или мања одступања на одређеним подгрупама.

Када је у питању друга студија спроведена у оквиру ове дисертације, кандидат је прво тестирао модел моралне акције формиран на основу Линдове теорије који је обухватао само варијабле преференције стадијума. Ц скор и варијаблу која је садржала податке о томе да ли је особа учинила кривично дело или није. Иако су неки од показатеља уклапања података у овај модел били на адекватном нивоу, са другима то није био случај, те кандидат констатује да се подаци у тај модел не уклапају адекватно и врши одређене модификације. Водећи се емпиријским налазима из своје студије, кандидат формира модел који укључује мере Линдовог теста моралног расуђивања, али и остале варијабле укључене у ову студију – варијабле локуса контроле, моралних емоција и когнитивних дисторзија. Кандидат развија и представља модел који укључује ове варијабле и неке од варијабли Линдовог теста који се уклапа у податке. Након тога тестира ове резултате на подзорцима формираним према полу, годинама, партнерском статусу и образовању испитаника.

Кандидат закључује како резултати показују да свакако постоји редослед преференција стадијума моралног развоја сличан оном који је предвиђа Линдова теорија, али се уздржава од претеране генерализације, допуштајући могућност да се са другачијим тестовним материјалом можда могу добити и другачији резултати. Такође, на основу другог дела своје студије, кандидат закључује да се приликом разматрања моралне акције, мора узети у обзир и стадијум моралног расуђивања на коме је особа, јер без тога, по кандидату, способност моралног расуђивања изражена Ц скором ни не каже ништа о будућој акцији. Указује на значај факторског скорa састављеног од когнитивних дисторзија центрираних на селф и спољашњег локуса контроле за предвиђање моралне акције, те на различито дејство моралних емоција.

ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

У својој докторској дисертацији, кандидат је спровео истраживања на која се обавезао темом и нацртом докторске дисертације. Резултате и релевантне податке је приказао адекватно и методолошки исправно тумачио.

Имајући ово у виду комисија даје **ПОЗИТИВНУ** оцену докторске дисертације кандидата Милице Ристић

КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Комисија констатује:

- да је дисертација написана у потпуности у складу са образложењем у пријави теме.
- да дисертација садржи све битне елементе, које захтевају стандарди научног писања и који су предвиђени усвојеним нацртом и темом докторске дисертације.
- да је дисертација оригинални допринос науци јер даје податке о функционисању Линдове теорије о два аспекта моралности на узорку грађана Србије и на основу тога предлаже модел моралне акције, односно модел којим се на основу низа психолошких варијабли може предвидети моралност понашања, овде операционализована као чињење/нечињење кривичног дела.
- да недостаци дисертације произилазе пре свега из недостатака метода које су коришћене (тестови самопроцене, ограничен опсег обухваћених понашања) и ограничених ресурса доступних за спровођење истраживања (пригодни узорак), те да је по том критеријуму студија у нивоу методолошког стандарда у овој научној области.

Главни научни допринос дисертације (до 100 речи)-на српском и енглеском језику

Резултати добијени у овом истраживању потврдили су главне претпоставке Линдове Теорије о два аспекта моралности на узорку грађана Србије, те тако у одређеној мери и његову адекватност на популацији грађана Србије. Провером структуралног модела који предвиђа моралну акцију (извршење кривичног дела против имовине) који је укључио одређени број релевантних когнитивних и некогнитивних варијабли (способност моралног расуђивања, морални ставови, моралне емоције, когнитивне дисторзије и локус контроле), проширена су знања о психолошким факторима повезаним са моралним расуђивањем што доприноси бољем разумевању моралног поступања људи у социјалним интеракцијама. Знања о адекватности овог модела у различитим субпопулацијама спрам социодемографских особина проширена су испитивањем његове адекватности у сличним подгрупама из узорка истраживања.

Results obtained in this research confirmed main assumptions of Lind's Dual-Aspect Theory of morality on a sample from Serbia, and thereby to some extent his adequacy on a Serbian population. Testing structural model that predicts moral action (whether person committed crime against property) which included certain number of relevant cognitive and non-cognitive variables (moral judgment competence, moral attitudes, moral emotions, cognitive distortions and locus of control) expanded the knowledge about psychological factors linked with moral judgment and contributed better understanding of moral conduct of people in social interactions. Knowledge about adequacy of this model in a different socio-demographic subgroups had been expanded by testing its adequacy in similar subgroups from research sample.

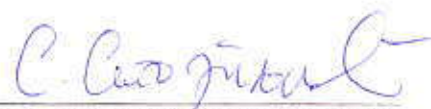
ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже да се докторска дисертација кандидата Милице Ристић, под насловом „Провера теорије о два аспекта моралности на узорку грађана Србије“ **прихвати, а кандидату одобри одбрана.**

Чланови комисије:

проф. др Владимир Хедрих

проф. др Снежана Стојиљковић

проф. др Горан Голубовић

доц. др Синиша Лакић

проф. др Благница Златковић

Ниш, Бања Лука, Врање, 8.2.2016. године